

ע"פ 2204/15 - אסף ביטון, ראובן אשורוב נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 2204/15

ע"פ 2250/15

לפני:
כבוד השופטת א' חיות
כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט צ' זילברטל

המערער בע"פ 2204/15:
המערער בע"פ 2250/15:
אסף ביטון
ראובן אשורוב

נגד

המשיבה:
מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
מיום 11.3.2015 בת"פ 14-01-21039 שניתן על ידי
כבוד השופטת מ' ברנט

תאריך הישיבה:
ז' באב התשע"ה (23.7.2015)

בשם המערער בע"פ 2204/15: עו"ד שרון קינן
בשם המערער בע"פ 2250/15: עו"ד ירון פורר

בשם המשיבה:
בשם שירות המבחן:
עו"ד יעל שרף
גב' ברכה וייס

1. המערער בע"פ 2250/15 (להלן: אשורוב) והמערער בע"פ 2204/15 (להלן: ביטון) (וביחד: המערערים) הורשעו על פי הודאתם בעבירות של תקיפה, חטיפה, סחיטה, כליאת שווא וקשירת קשר לביצוע פשע. על פי עובדות כתב האישום המתוקן בו הודו המערערים, בחודש יולי 2013 הלווה אשורוב לאחר (להלן: המתלונן) סכום של 6000 ש"ח. לאחר שהמתלונן לא עמד בהחזר ההלוואה גבה אשורוב באיומים 6000 ש"ח מחברו של המתלונן, אך המשיך לטעון כי המתלונן חייב לו כספים בגין הריבית על ההלוואה. לאחר שהמתלונן ניסה ולא הצליח לגייס כספים כדי להשיב לאשורוב את החוב הנטען חטפו המערערים ונאשם נוסף בפרשה (להלן: מוסייב) את המתלונן והחזיקו בו במשך שלושה ימים במהלכם הכו אותו, איימו עליו והכריחו אותו להתקשר לבני משפחתו ולמכרו על מנת לבקש מהם סיוע כספי לתשלום החוב. בשלב כלשהו הצטרף אל המערערים ואל מוסייב נאשם נוסף (להלן: אפלמן) ונטל אף הוא במשך מספר שעות חלק במעשים המתוארים בכתב האישום.

2. תחילה, כפרו המערערים, מוסייב ואפלמן במיוחס להם ובחרו לנהל הוכחות, אך ביום 10.11.2014 הושג הסדר טיעון עם אפלמן לפיו הודה בעובדות כתב האישום המתוקן, ונגזרו עליו 19 חודשי מאסר בפועל שירוצו בחופף לעונש מאסר בן 15 חודשים שנגזר עליו בתיק אחר. סמוך לאחר מכן, הושגו הסדרי טיעון גם עם המערערים ומוסייב. ביום 1.2.2015 ובהתאם למוסכם, חזרו בהם המערערים ומוסייב מכפירתם והודו בעובדות כתב האישום המתוקן. הסדר הטיעון עם אשורוב ומוסייב כלל הסכמה לפיה יוטלו עליהם 30 חודשי מאסר בפועל, ואילו לגבי ביטון הוסכם כי המדינה תעתור לעונש של 30 חודשי מאסר בפועל אך ההגנה תוכל לטעון לעונש כהבנתה.

3. גזר הדין בעניינם של המערערים ומוסייב ניתן ביום 11.3.2015 ובו עמד בית המשפט קמא על חומרת העבירות בהן הורשעו המערערים ועל כך שהסבו פגיעה קשה למתלונן ולמשפחתו. עם זאת לא התעלם בית המשפט קמא מכך שבמהלך שלושת הימים שבהם החזיקו המערערים ומוסייב במתלונן הם דאגו למלא את צרכיו הבסיסיים ובסופו של דבר החזירו אותו לביתו מבלי שגרמו לו חבלות חמורות. בית המשפט קמא הוסיף וציין כי להבדיל מאפלמן מוסייב וביטון היו שותפים מלאים לביצוע המעשים המתוארים בכתב האישום וחלקם בפרשה אינו נופל מחלקו של אשורוב אף שהוא בעל החוב. בית המשפט קמא סבר על כן כי מתחם העונש ההולם בעניינם של כל השלושה הוא זהה ונע בין 30 ל- 60 חודשי מאסר בפועל.

4. בהתייחס לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה עמד בית המשפט קמא על כך שלאשורוב עבר פלילי הכולל 8 הרשעות קודמות בעבירות אלימות וכי ביצע את העבירות בהן הורשע בתיק דנן כחודש וחצי לאחר שהורשע בבית המשפט המחוזי בבאר שבע בעבירה של פגיעה בנסיבות מחמירות (ת"פ 2580-11-12). כמו כן, ציין בית המשפט קמא כי שירות המבחן העריך כי ישנו סיכוי גבוה לכך שאשורוב יבצע עבירות אלימות נוספות בעתיד, והמליץ להטיל עליו עונש מוחשי. בנסיבות אלו, כך קבע בית המשפט קמא, היה מקום להטיל על אשורוב עונש חמור מזה שהוסכם עליו במסגרת הסדר הטיעון, ואולם נוכח גילו הצעיר, נסיבותיו האישיות, הודאתו באשמה והבעת החרטה מצדו, החליט לכבד את ההסדר וגזר על אשורוב 30 חודשי מאסר בפועל אשר ירוצו במצטבר לעונש המאסר שנגזר עליו בבית המשפט המחוזי בבאר שבע בתיק אחר, 12 חודשי מאסר על תנאי ופיצוי למתלונן בסך 15,000 ש"ח.

אשר לביטון ציין בית המשפט קמא כי אף לו עבר פלילי עשיר הכולל הרשעות קודמות בעבירות של איומים

ואלימות, וכי חודש וחצי לפני ביצוע העבירות הופקע צו מבחן שהוטל עליו ונגזרו עליו 4 חודשי מאסר בפועל. עוד ציין בית המשפט קמא כי העבירות בהן הורשע ביטון בתיק הנוכחי בוצעו על ידו בעת שביצע העונש בתיק האחר עוכב לבקשתו. עובדות אלו, כך קבע בית המשפט קמא, יש בהן כדי ללמד כי אף פניו של ביטון אינם לשיקום. בית המשפט קמא הוסיף וקבע גם לגבי ביטון כי בנסיבות העניין היה מקום להטיל עליו עונש חמור מזה שעתרה לו המדינה. אך נוכח נסיבות חייו הקשות, הודאתו באשמה, הבעת החרטה מצדו ועיקרון האחידות בענישה, החליט בית המשפט קמא לאמץ גם לגבי את הסדר הטיעון וגזר עליו 30 חודשי מאסר בפועל, 12 חודשי מאסר על תנאי ופיצוי למתלונן בסך 15,000 ש"ח.

למען שלמות התמונה יצוין כי על מוסייב נגזרו, בדומה למערערים, 30 חודשי מאסר בפועל, הופעלו מאסרים מותנים שהוטלו עליו בתיקים אחרים וכמו כן, נגזרו עליו 12 חודשי מאסר על תנאי ותשלום פיצוי בסך 15,000 ש"ח למתלונן.

5. בערעורים שהגישו אשורוב וביטון על גזר דינו של בית המשפט קמא עותר ביטון להקלה בעונש ואשורוב שהסדר הטיעון לגביו כלל הסכמה גם לגבי העונש, טוען כי יש מקום לחפוף באופן מלא ולמצער באופן חלקי, בין העונש שנגזר עליו בתיק דנן לעונש שעליו לרצות בתיק האחר.

לטענתו של אשורוב בית המשפט קמא לא נתן משקל הולם לגילו הצעיר בעת ביצוע העבירות, להודאתו באשמה, לחרטה שהביע ולהסכמתו לפצות את המתלונן. כמו כן, טוען אשורוב כי בית המשפט קמא לא נתן משקל מתאים לעובדה שהמאסר שנגזר עליו בבית המשפט המחוזי בבאר שבע הוא מאסרו הראשון, וכן לעובדה שלמתלונן לא נגרמו חבלות חמורות ולכך שהוחזר בסופו של דבר אל ביתו. בנוסף, טוען אשורוב כי היה מקום להתחשב בכך שעקב מעצרו בתיק דנן הוא נאלץ לרצות חלק מעונש המאסר שגזר עליו בית המשפט המחוזי בבאר שבע בתנאי מעצר ובשל כך נמנע ממנו במשך תקופה ארוכה לפנות לשיקום ולצאת לחופשות. בנסיבות אלו, כך טוען אשורוב, שגה בית המשפט קמא משלא הורה על חפיפה מלאה או חלקית של עונש המאסר שנגזר עליו בתיק דנן עם עונש המאסר שנגזר עליו בבית המשפט המחוזי בבאר שבע, בדומה לחפיפת העונשים שעליה הורה בית המשפט בעניינו של אפלמן. לבסוף טוען אשורוב כי יש לתת משקל לכך שהוא עתיד להשתלב בהליך שיקומי בין כותלי הכלא, כפי העולה מתסקיר משלים שהוגש בעניינו לקראת הדיון בערעור.

בהקשר זה יוער כי מהתסקיר המשלים אכן עולה שבניגוד לעבר, כיום מביע אשורוב רצון להשתלב בהליך טיפולי. עם זאת צוין בתסקיר כי גורמי הטיפול בכלא "אשל" שם מרצה אשורוב את מאסרו, מתרשמים שהמניע העיקרי העומד מאחורי בקשתו להשתלב בהליך טיפולי הוא הרצון להטיב את מצבו המשפטי וכי בפועל, על אף הצהרותיו המילוליות, יחסו לטיפול הוא אמביוולנטי. כמו כן, מציין שירות המבחן בתסקיר המשלים כי אשורוב מבקש לעיתים תכופות לעבור בין אגפים וכי הדבר מקשה על שילובו בהליך טיפולי, ועוד צוין כי מעת לעת מעורב אשורוב גם בעבירות משמעת. לפיכך, מציין שירות המבחן כי גורמי הטיפול בכלא מטילים ספק באשר לבשלותו של אשורוב להתגייס להליך טיפולי.

6. ביטון טוען בערעורו כי שגה בית המשפט קמא משהטיל עליו עונש מאסר בפועל הזהה לזה שהוטל על אשורוב ומוסייב והוא סבור כי היה מקום לערוך אבחנה בינו לבינם. זאת, כך טוען ביטון, משום שעברו הפלילי אינו מכביד כשל אשורוב ומוסייב וחלקו במסכת האירועים המתוארת בכתב האישום היה קטן משלהם. לטענתו, אף המדינה הכירה

בכך שקיימים הבדלים משמעותיים בינו לבין אשורוב ומוסייב והדבר בא לידי ביטוי בכך שבניגוד אליהם בהסדר הטיעון שנכרת עמו הוסכם כי יתאפשר לו לעתור לעונש הנמוך מ- 30 חודשי מאסר. עוד טוען ביטון כי בית המשפט קמא לא נתן משקל ראוי לגילו הצעיר בעת ביצוע העבירות ולנסיבות חייו הקשות, וכי בחינת רף הענישה הנוהג במקרים דומים מעלה כי החמיר עמו יתר על המידה. בנוסף, טוען ביטון כי בית המשפט קמא לא התייחס בגזר דינו לעובדה שהמתלונן מסר בעדותו כי גם לאחר שנחטף והותקף על ידו ועל ידי אשורוב ומוסייב הוא העדיף להישאר בחברתם, וכי בסופו של האירוע הוסכם בין הצדדים שהמתלונן ימשיך לעבוד עבורו ועבור אשורוב ומוסייב עד לכיסוי חובותיו. לבסוף, טוען ביטון כי שגה בית המשפט קמא משלא הפחית בעונשו משיקולי שיקום.

7. המדינה טוענת מנגד כי דין שני הערעורים להידחות. לגישה עונש המאסר בפועל שנגזר על המערערים מצוי ברף התחתון של מתחם העונש הראוי בנסיבות המקרה דנן וכי אלמלא הסדרי הטיעון היה מקום להשית עליהם עונש חמור בהרבה. אשר לאשורוב טוענת המדינה כי אין מקום להשוות בינו לבין אפלמן, שכן חלקו של אפלמן שהורשע בסיוע לסחיטה בלבד, קטן בהרבה מחלקו של אשורוב. עוד טוענת המדינה כי העובדה שאשורוב ביצע את העבירות בעודו ממתין למתן גזר דין בעניינו בבית המשפט המחוזי בבאר שבע, שם הצהיר כי פניו לשיקום, מלמדת כי אין לו מורא מפני החוק. בנסיבות אלו, סבורה המדינה כי הטלת עונש המאסר שנגזר על אשורוב בתיק דנן במצטבר לעונש המאסר שנגזר עליו בבית המשפט המחוזי בבאר שבע, היא ראויה וכי העובדה שבגין התיק דנן ריצה חלק מן העונש בתיק האחר בתנאי מעצר אינה צריכה לשנות ממסקנה זו. בכל הנוגע לביטון טוענת המדינה כי בדין קבע בית המשפט קמא כי חלקו במעשים אינו נופל מחלקם של אשורוב ומוסייב וכי הוא היה שותף מלא לביצוע המעשים המתוארים בכתב האישום. בהקשר זה טוענת המדינה כי העובדה שבהסדר הטיעון עם ביטון נקבע כי בניגוד לאשורוב ומוסייב הוא יוכל לעתור לעונש נמוך מ- 30 חודשי מאסר בפועל, אין בה משום הסכמה מצד המדינה לטענה כי חלקו בפרשה היה קטן משלהם. כמו כן, מדגישה המדינה כי ביטון ביצע את העבירות בהן הורשע בתיק דנן זמן קצר בלבד לאחר שעוכב ביצוע עונש המאסר שנגזר עליו בתיק אחר, ובכך יש כדי ללמד כי הוא נעדר פוטנציאל שיקומי. בנסיבות אלו, כך טוענת המדינה, בדין השית עליו בית המשפט קמא עונש ברף המקסימאלי של הסדר הטיעון ואין מקום להתערב בכך.

8. שני הערעורים דינם להידחות.

כידוע אין ערכאת הערעור נוהגת להתערב בעונשים שגזרה הערכאה הדיונית. התערבות כזו שמורה למקרים שבהם העונש שהוטל חורג משמעותית ממדיניות הענישה המקובלת והראויה, וגישה זו יפה ביתר שאת מקום שבו העונש שהוטל הינו בגדרי הענישה שעליה הוסכם בהסדר טיעון בין הצדדים (ראו, ע"פ 5953/13 מדינת ישראל נ' אהרון, בפסקה 18 (6.7.2014); ע"פ 6371/12 שלום נ' מדינת ישראל, בפסקה 17 (10.12.2013)).

המקרה דנן אינו נמנה עם המקרים החריגים המצדיקים התערבות בעונש.

בעקבות סכסוך כספי בין אשורוב למתלונן גייס אשורוב לעזרתו חבורה של בריונים וביחד פעלו הוא וחבריו בדרכים אלימות שכללו סחיטה, חטיפה, כליאה ותקיפה על מנת "לשכנע" את המתלונן להשיב את החוב. מעשיהם אלה של בני החבורה ובהם המערערים אשורוב וביטון, מקומם לא יכירם בחברה מתוקנת ומשכך יש להענישם כגמולם (ראו, ע"פ 10194/09 פוטורוצין נ' מדינת ישראל (20.7.2010)). כך עשה בית המשפט קמא בגזרו את עונשם אשר לא זו בלבד שאינו חורג מן המקובל במקרים דומים הוא אף נוטה לקולה (ראו והשוו, ע"פ 4131/13 שמארי נ' מדינת ישראל (13.3.2014); ע"פ 2583/06 עמר נ' מדינת ישראל (4.9.2006)). לא מצאתי ממש בטענתם של המערערים לפיה

בית המשפט קמא לא נתן משקל ראוי לגילם ולנסיבותיהם האישיות, ואף לא בטענות הנוספות שהעלו המערערים ובהן טענתו של ביטון כי חלקו בפרשה קטן מזה של מוסייב ואשורוב. ההתרחשויות המתוארות בכתב האישום מלמדות כי ביטון נטל חלק פעיל במעשים לכל אורך הדרך והעובדה כי ביצע את העבירות למרות שבעל החוב הנטען היה אשורוב, בוודאי אינה פועלת לזכותו. ובאשר לאשורוב - אכן העובדה שריצה חלק מן המאסר בתיק האחר בתנאי מעצר נושאת משקל מסוים, אך במקרה דנן ובהתחשב במכלול נסיבות הצריכות לעניין, אין בה כדי להטות את הכף אל עבר הקלה בעונשו בשלב הערעור. בהקשר זה חשוב להזכיר כי אשורוב ביצע את העבירות שבהן הורשע בתיק דנן בעודו ממתין למתן גזר דין בתיק האחר בבית המשפט המחוזי בבאר שבע, וביטון ביצע את העבירות זמן קצר לאחר שצו מבחן שהוטל עליו בתיק אחר הופקע, ובעת שביצעו של אותו העונש מעוכב לבקשתו. כל אלה מלמדים על יחס מזלזל מצד אשורוב ומצד ביטון כלפי החוק וכלפי הרשויות המופקדות על אכיפתו, ועוד ניתן ללמוד מכך כי למרות הטיעונים שהעלו השניים פניהם אינם לשיקום.

טענתם הנוספת של המערערים כאילו יש בעונש שנגזר על אפלמן כדי להקרין על עניינם אף היא אין לה מקום בהתחשב בעובדה שאפלמן הורשע בסיוע לסחיטה בלבד וכן בהינתן החלק הקטן, יחסית, שנטל באירועים כמתואר בכתב האישום.

9. אשר על כן, הערעורים נדחים.

ניתן היום, י"ז באב התשע"ה (2.8.2015).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט
